

„Sufletului nostru, bucuros de moarte...”

Ioana Bican

Octombrie se apropie de sfârșit: toamna e aurie și lumea noastră se vede supusă unei grele încercări, care durează de ceva vreme. Unii își vor aminti de Argezi, cel învățat în liceu, pentru a exclama că „Niciodată toamna nu fu mai frumoasă,/ Sufletului nostru bucuros de moarte...”. Ca orice mare poezie, și aceasta îi permite cititorului numeroase interpretări – sau, aș zice, se potrivește subtil celor mai diverse stări ale sufletelor noastre.

La cumpăna dintre octombrie și noiembrie, Clujul sărbătorește Luminația, „ziua morților” – pentru catolici, „ziua tuturor sfinților”. Pregătirile pentru ziua (și seara) de 1 noiembrie se văd deja, în accente de culoare și de sunet, prin oraș: au izbucnit culorile crizantemelor din piețe, cimitirele suieră de mașini, betoniere și alte șlefuitoare, străzile se spală mai cu zor și supermarketurile așază, demn (alături de produsele sezonului supercomercial „cu sperietori americane”), standuri cu lumânări și candelă. În curând se vor instala tarabele cu turtă dulce de la intrările în cimitire. Sărbătoarea catolică a tuturor sfinților este, în primul rând, una care onorează morții, toți morții, fiecărui neam. Faptul că ea a devenit, în comunități multiculturale istorice, cum este cea a orașului nostru, o sărbătoare a tuturor profesiunilor, constituie una din mândriile mele de clujeancă. Pentru că ține de demnitatea oricărei comunități umane vechi – indiferent de confesiune – să respecte sărbătorile celorlalți, ale vecinilor săi, după cum ține de aceeași bună creștere fundamentală obligația de a onora morții altora, așa cum îi onorezi pe ai tăi. De la această lecție de civilitate la celebrarea,

concretă, a propriilor morți, pasul e mic și îl facem fără să clipim: gesturile noastre păstrează, ascuns în ele (pierdut, poate, pentru generațiile mai tinere), un principiu analogic al cultului morților, prezent și în religiile Antichității, și în creștinism, de la originile sale. Potrivit acestui principiu, gesturile noastre, de aici, se repercutează în lumea morților noștri. Lumina noastră, ca și florile mormintelor, împodobesc și luminează lumea lor. Pomana pe care o dăm, mâncarea pe care o împărțim cu ceilalți („peste groapă”, literalmente, uneori, în cimitire, de 1 noiembrie), ajunge la morții noștri, astfel pomeniți și îndestulați de noi. Felul în care simplitatea arhaică a acestor principii se întâlnește cu multiculturalismul de azi, pentru Luminația de la 1 noiembrie, mi se pare una din cele mai frumoase supraviețuiri ale obiceiurilor primilor creștini. „Bucuros de moarte”, așadar, sufletul nostru se întoarce spre memoria neamului adormit: Dumnezeu să îi pomească pe toți ai noștri, cu mare mila sa!

Date de contact preoți:

Preot paroh: Cristian Baci

Tel: 0743075672

E-mail: csmbaciu@yahoo.com

Preot slujitor: Florin-Cătălin Ghiț

Tel: 0744299938

E-mail: florincatalinghit@gmail.com

PAROHIA ORTODOXĂ SFÂNTA TREIME

STR. BISERICII ORTODOXE NR. 10, CLUJ-NAPOCA

CIF: 5909428

CONT IBAN:

RO76RNCB0106026611160001

BISERICA DIN DEAL

FOAIA LUNARĂ A PAROHIEI ORTODOXE SFÂNTA TREIME DIN CLUJ-NAPOCA

Strada Bisericii Ortodoxe, nr. 10, Cluj-Napoca, <http://bisericasfantatreimecluj.ro/>

An II, Nr. 11 Noiembrie, 2021

Cimitirul Bisericii „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca

Pr. Cristian Baci

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a proclamat anul 2021 drept *Anul omagial al pastorației românilor din diaspora și al celor adormiți în Domnul; valoarea liturgică și culturală a cimitirelor.*

În vechime cimitirele se formau în jurul bisericilor din cauza dorinței creștinilor de a fi cât mai aproape de locul unde se aduce sfânta jertfă, atât pentru cei vii, cât și pentru cei adormiți. Așa s-a format și micul cimitir din jurul Bisericii „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca, construită în anul 1795. În preajma locașului de cult există 15 monumente funerare. Cel mai vechi datează din anul 1808, iar ultimul din anul 1924. Monumentele funerare aparțin primilor 4 preoți ai bisericii: Ilie Fulea (+1828); Grigorie Gal (+1851); Vasile Roșescu (+1888) și Tului Roșescu (+1924), iar celelalte unor ctitori ai bisericii, în special familia Trandafir.

Cimitirele mai sunt numite „muzee în aer liber” pentru că pietrele funerare au valoare culturală și istorică prin stilul arhitectural și prin inscripțiile lor. Iată textul inscripției de pe piatra funerară a preotului Ilie Fulea amplasată în partea dinspre miazăzi, pe axul bisericii: „În acest loc de jertfă ca preot credincios și protopop de zonă al religiei grecești neunite (ortodoxe n.n.), odihnește întru

Domnul b[aron] FOLYOVICH ILIE, în al 64-lea an al vieții sale, și al ... -lea al preoției și al funcționării sale lucrative cunoscute de superiorii săi, trecut la cele veșnice în ziua a 6-a din decembrie anul 1828 binecuvântându-și scumpa soție, nobila CRĂCIUN SUSANA și pe cei trei copii ai săi iubiți, i-a lăsat în urmă întru răsăritul dimineții veșnice”.

Din perioada păstoririi preotului Ilie Fulea amintim că în data de 29 iunie 1811, la sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, în biserica „Sfânta Treime” din Cluj a avut loc instalarea episcopului Vasile Moga pe seama românilor ortodocși din Transilvania. Episcopul Vasile Moga a săvârșit Sfânta Liturghie în această biserică și în data de 27 martie 1842, preot paroh și protopop al Clujului fiind părintele Grigorie Gal¹.

Urmașii primilor doi preoți de la Biserica „Sfânta Treime” au efectuat donații prin testament pentru biserică, pentru pomenirea părinților lor. Iată un fragment din testamentul lui Gavril și Elisabeta Vaida, născută Fulea, încheiat în 26 aprilie 1867: „parohul bisericii este rugat și va fi însărcinat a pomeni peste tot anul la Sfânta Proscomidie numele noastre și ale părinților, protoiereul Ilie și protoieresa Susana, iar la ziua Sfântului Prooroc Ilie a face în tot anul paras-tas pentru iertarea păcatelor noastre și fericita noastră odihnă”². De asemenea ↗

¹ Sebastian Stanca, *Biserica Ortodoxă din Cluj. O pagină din trecutul ei*, Cluj-Napoca, 1925, p. 7.

² Preot Florea Mureșanu, *Biserica din Deal sau Vechea Biserică Ortodoxă Română din Cluj și slujitorii ei*, Cluj-Napoca, 1942, p. 147.

✚ Iosif Gal, unul dintre fiii protopopului Grigorie Gal, a studiat la Viena și apoi a ajuns în Ministerul Justiției din Budapesta, jude regesc și membru al Casei Magnaților, a efectuat o donație pentru oficierea unei slujbe anuale de pomenire a întregii sale familii cu ocazia sărbătorii Sfântului Grigorie Luminătorul (30 septembrie). Donația testamentară a acestora o respectăm și anual săvârșim slujbele de pomenire în zilele respective. Mai mult, în memoria primului preot Ilie Fulea, am acordat numele Casei de oaspeți de la parohie – Sfântul Prooroc Ilie, iar în memoria preotului Grigorie Gal intenționăm să amenajăm un paraclis cu hramul Sfântul Grigorie Luminătorul, în cadrul Centrului social filantropic și educațional de la parohie.

Monumentul funerar al protopopului Vasile Roșescu, hirotonit de mitropolitul Andrei Șaguna în 29 octombrie 1851, este realizat în stil neogotic, specific secolului al XIX-lea. Alături de el se află piatra funerară a fiului său, protopopul Tului Roșescu, în timpul căruia a fost instalat acum 100 de ani, în data de 6 decembrie 1921 episcopul Nicolae Ivan al reînvi-atei Eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului. Ca stiluri mai deosebite ale pietrelor funerare se cuvine să amintim crucea de marmură roșie cu litere aurite a donatorului Sofroniu Grecu (†1873) și o cruce în formă de inimă care datează din anul 1844.

În ultimii ani am reușit să restaurăm o parte din monumentele funerare și sperăm ca în perioada următoare să finalizăm și restaurarea celorlalte monumente, pentru că avem îndatorirea să îngrijim locurile de veci ale celor dragi și să ne rugăm pentru veșnica lor odihnă.

Sfântul Ierarh Nectarie din Eghina (9 noiembrie)

Sfântul Ierarh Nectarie din Eghina, mitropolit al Pentapolei (eparhie corespunzând Libiei superioare), în cadrul Patriarhiei Alexandriei și întregii Africi, s-a născut în 13 octombrie 1846 și a trecut la cele veșnice în anul 1920, iar data de 9 noiembrie este ziua sa de prăznuire în Biserica Ortodoxă. Este unul dintre cei mai cunoscuți și iubiți sfinți ai Ortodoxiei, care se bucură de o evlavie deosebită în rândul credincioșilor. S-a remarcat prin smerenie, simplitate, blândețe, bunătate, îndurarea calomniilor și a lipsurilor materiale. După ce ajunge în Grecia, în 1904, la cererea mai multor fiice duhovnicești care-și doreau să devină călugărițe, a ctitorit mănăstirea „Sfânta Treime” de pe insula Eghina, devenită azi unul din marile locuri de pelerinaj din lumea ortodoxă. În decembrie 1908, la vârsta de 62 de ani, sfântul Nectarie și-a dat demisia din postul de director al școlii teologice Rizarion din Atena, și s-a retras în mănăstirea sa din Eghina, unde a rămas până la sfârșitul vieții. Este considerat ocrotitorul tuturor celor aflați în suferință și necazuri, al bolnavilor, al copiilor și al orfanilor.

Ne bucurăm că am reușit să realizăm aducerea mai aproape de parohia noastră a Sfântului Nectarie prin pictarea unei icoane de mari dimensiuni care îl reprezintă, de o remarcabilă valoare teologică, canonică și artistică, pe care o avem de curând în interiorul bisericii noastre, așezată într-un frumos iconostas din lemn de cireș sculptat manual, pentru a putea fiecare credincios să-și manifeste evlavia față de sfânt, să i se închine și să-i ceară mijlocirea pentru orice nevoie înaintea tronului slavei Preasfintei Treimi.

Postul Crăciunului

Postul Nașterii Mântuitorului sau Postul Crăciunului, așa cum este cunoscut de către toți credincioșii, este ținut cu strictețe de credincioșii din întreaga lume. Prin intermediul acestui post Dumnezeu dă putința curățării trupești și sufletești.

Acesta închipuie ajunarea timp de patruzeci de zile a Prorocului Moise înainte de a urca pe muntele Sinai pentru a primi Legea de al Dumnezeu, dar și postul patriarhilor din Vechiul Testament. La fel precum cei de atunci așteptau venirea Mântuitorului pe pământ cu post și rugăciune, așa se cuvine ca toți credincioșii să aștepte și să întâmpine prin ajunare pe Mielul lui Dumnezeu născut din Fecioara Maria.

Acest post ține 40 de zile, începând cu data de 15 noiembrie și sfârșind la 25 decembrie, lăsând sec în seara Sfântului Filip, pe 14 noiembrie. Totuși, dacă această zi cade fie miercuri, fie vineri, postul începe încă din seara zilei de 14 noiembrie. În acest post credincioșii ar trebui să consume mâncăruri de post.

În acest post se obișnuiește ca toți credincioșii să postească de carne, brânză și ouă, în timp ce luna miercuri și vineri se consumă mâncare fără ulei și fără vin. În zilele de marți și joi se face dezlegare la untdelemn și vin. Mai mult, sâmbetele și duminicile, până pe 20 decembrie inclusiv, se dezleagă de untdelemn, pește și vin.

Dacă în zilele de luni, miercuri și vineri Biserica Ortodoxă prăznuiește vreun sfânt mare, însemnat în calendar cu cruce neagră, creștinii pot consuma untdelemn și vin; iar dacă hramul bisericii sau vreo sărbătoare însemnată în calendar cu cruce roșie atunci se face dezlegarea și la peste. În

zilele de marți și joi credincioșii pot consuma pește, vin sau untdelemn.

În ziua de Ajun se mănâncă abia seara și doar: grâu fiert îndulcit cu miere, covrig, turte din făina și poame, deoarece cu semințe a ajunat și Daniil prorocul și cei trei tineri din Babilon, care au prevestit și așteptat Nașterea Mântuitorului. De Crăciun, indiferent de ziua în care cade, se mănâncă de dulce.

Se mănâncă untdelemn și se face dezlegare la vin în datele de 16, 22, 23, 24, 25 și 30 noiembrie, dar și pe 4, 5, 6, 7, 9, 12, 13, 17 și 20 decembrie, dacă aceste zile cad luna, miercuri sau vineri, deoarece în aceste zile Biserica prăznuiește Sfinți mai importanți.

Se face dezlegare la pește când Biserica Ortodoxă prăznuiește Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, pe 21 noiembrie, indiferent dacă această sărbătoare va cădea miercuri sau vineri.

În timpul Postului Nașterii Domnului, începând cu data de 21 noiembrie, se introduce în cadrul slujbei Utreniei, Catavasiile Nașterii Domnului, care se cântă până în data de 30 decembrie inclusiv. În această perioadă a Postului Crăciunului, la Ceasuri și Pavcerniță nu sunt cântate stihirile și nici troparele, ci toate sunt rostite. Dacă ajunul Crăciunului cade sâmbăta sau duminica, slujba Ceasurilor Împărătești se mută în vineri dinainte, această zi devenind aliturgică. De asemenea, dacă ajunul Crăciunului cade în zilele de luni până vineri se va oficia în această zi Liturghia Sfântului Vasile cel Mare, urmând ca în ziua praznicului să se săvârșească Sfânta Liturghie a Sântului Ioan Gură de Aur. Dacă ajunul va fi sâmbăta sau duminica, în ziua de ajun se va oficia Liturghia Sfântului Ioan Gură de Aur, iar în ziua Crăciunului Liturghia Sfântului Vasile cel Mare unită cu Vecernia.